

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

תאריך: 5 בדצמבר 2012	חוזר ה"ה: 1437 חוזר ז"ש: 1495
נושא: תיקון חקיקה רכב תת נושא: רכב	
מטרת החוזר ✓ הבהרות לתיקון החקיקה בנושא רכב והשלכותיו על הזכאות לגמלה להבטחת הכנסה ✓ הנחיות ליישום הוראות החוק והתקנות.	
פתח דבר	
תחולה: 1/9/12 יישום החוק 1/12/12	
תהליך עבודה	
רשימת תפוצה	

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

הגדרות

אלה ההגדרות הקבועות בסעיף 9א לחוק ובתקנות אחרי תיקוני החקיקה:

- **בעל רכב** – לרבות מי שנוהג ברכב מנהג בעלים, אף אם אינו רשום כבעליו.
- **רכב** – רכב מנועי כהגדרתו בפקודת התעבורה, **לרבות אופנוע**.
- **תובע** – לרבות ילדו הנמצא עמו.
- **עובד** – ראה הגדרה להלן בגוף החוזר.
- התקופה הקובעת – התקופה שמיום 1.3.12 עד 30.11.12.
- מועד התחילה – 1.9.2012.

סימוכין: תיקון 40 לחוק, סעיף 9א, תקנה 10 לתקנות הבטחת הכנסה
תחולה: 1.9.12.

יישום החוק: מ-1.12.12.

הוכן ע"י: דבורה בדר, לילי דגן, עיריית עמיאל

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

פתח דבר

לאור הוראות בית המשפט העליון בבג"צ 10662/04, סלאח חסן ואח' נגד המוסד לביטוח לאומי, תוקן סעיף 9א לחוק הבטחת הכנסה ונקבעו הוראות מיוחדות לעניין נכס שהוא רכב מנועי (תיקון מס' 40, פורסם ב-2.8.12).

החוק תוקן באופן המבטל את החזקה הקיימת שלפיה בעלות או שימוש קבוע ברכב שוללים את הזכות לגמלה ונקבע הסדר חלופי להוראות סעיף 9א(ב) לחוק. בעלות על רכב או מנהג בעלים ברכב דינם אחד. בהתאם לתיקון, מרכב ששווי עד 40,000 ₪ תיזקף הכנסה חודשית. תישלל הזכאות מתובע גמלה אשר בבעלותו או שהוא נוהג מנהג בעלים ביותר מרכב אחד וכן מתובע גמלה אשר בבעלותו או ברשותו רכב ששווי עולה על 40,000 ₪. אופנוע נכלל בהגדרת רכב. יחד עם זאת, במצבים שבהם הרכב משמש לצרכים רפואיים או לניידות – הוא לא ישלול זכאות אף אם שווי הרכב מעל 40,000 ₪ וכן לא תיזקף ממנו הכנסה חודשית. עוד נקבע בתקנה 10(ג) לתקנות שההכנסה משווי הרכב שתיזקף, תפחית את שיעור הגמלה בהתחשב בין היתר בגילו של התובע, בהכנסתו מעבודה ובשווי הרכב.

התיקון מורה גם לבחון זכאות לתקופה רטרואקטיבית ("התקופה הקובעת" – מ-1.3.12 עד 30.11.12) בתנאים מסוימים כפי שיוסבר בהמשך.

השינויים שחלו בסעיפי החוק:

סעיף 9א(ב) תוקן.

בוטלו סעיפים 9א(ג) ו-9א(ג7) – רכב של מי שעובד ורכב של מי שפוטר לאחר תקופת עבודה.

תוקן נוסח **תקנה 10 לתקנות מס' 2.**

סעיף 4(ג) להוראות התחולה לחוק קובע כי תשלומים לפי חוק זה ישולמו רק מה-1.12.12,

רטרואקטיבית מה-1.9.12.

תקנה 10(ד) בנוסח המתוקן קובעת מנגנון עדכון לסכומים שנקבעו.

נוסח החוק והתקנות מצורפים בנספח בסוף החוזר.

הופצו הנחיות ביניים כיצד יש לפעול עד להטמעת התיקון במערכת הממוכנת. חוזר הוראות ביצוע

במערכת יופץ עם סיום העבודה לשדרוג המערכת הממוכנת.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

קריטריונים לזכאות

1. קביעת שווי הרכב

תיקון החקיקה קובע כי רכב נחשב כהכנסה בהתאם לשווי. לפיכך נדרשת קביעה של שווי כל רכב רלבנטי. שווי כלי רכב ייקבע לפי מחירון יצחק לוי ובהתאם לנתוני רכב המופיעים ברישיון הרכב: שנת הייצור וקוד הדגם. הנתונים יתקבלו מיצחק לוי באופן ממוכן והמערכת הממוכנת תציג באופן אוטומטי את שווי הרכב בהתאם לנתונים כפי שהם מופיעים במאגר המידע של משרד הרישוי. השווי יעודכן פעמיים בשנה: ב-1 בינואר וב-1 ביולי בכל שנה. שווי הרכב ייקבע ע"פ חודש הזכאות (ולא ע"פ חודש הגשת התביעה) בהתאם למחירון המעודכן האחרון.

דוגמה: תובע ה'א' תביעה בחודש מאי. אם לזכאותו תהיה מ'יוני' - יצודכן שווי הרכב נכון ל'ינואר האחרון. בחודש יולי יתעדכן השווי נכון ל'אחריון חודש יולי'.

2. רכב שולל זכאות

הזכאות לגמלה לה"ה תישלל בהתקיים אחד משני המצבים האלה:

- א. שווי הרכב עולה על 40,000 ₪ - לפי תקנה 10(א) לתקנות ה"ה (חריגים מפורטים בהמשך).
- ב. לתובע שני כלי רכב או יותר - על פי סעיף 9(ב) לחוק. לתשומת לב: אופנוע כלול בהגדרת רכב (בשונה מנוסח החוק הקודם).

3. רכב שאינו שולל זכאות ונזקף כהכנסה

- רכב ששווי על פי המחירון אינו עולה על 40,000 ₪ אינו שולל זכאות, אולם יחושב כהכנסה לפי תקנה 10 לתקנות ה"ה באופן שנותן הטבה בשווי הרכב למי שעובד, לפי החישוב הבא:
- א. הפחתת זיכוי משווי הרכב: - למי שעונה על הגדרת "עובד" - יופחת סכום של 17,000 ₪.
- למי שאינו עונה על הגדרת "עובד" יופחת סכום של 9,000 ₪.
- ב. מן ההפרש בין שווי הרכב לבין הזיכוי יובאו בחשבון כהכנסה חודשית 3%.

דוגמה: תובע שאינו עובד הוא בעלים לרכב ששווי 35,000 ₪. לצורך חישוב הזכאות יופחת משווי הרכב סכום של 9,000 ₪. מהיתרה - 26,000 ₪ יובא בחישוב 3% שהם 780 ₪.

החישוב יעשה באופן אוטומטי ע"י המערכת הממוכנת.

4. הגדרת "עובד"

כ"עובד" נחשב מי שעונה על אחד מאלה:

- א. מי שעובד ויש לו הכנסות מעבודה בסכום העולה על 25% מהשכר הממוצע במשק, או מי שעובד והגיע לגיל פרישה והכנסות מעבודה מעל 17% מהשכר הממוצע במשק.
- הכנסה מעבודה תחושב לפי הכנסות שני בני הזוג, לרבות הכנסה מגמלאות מחליפות שכר - דמי לידה / מילואים/דמי פגיעה.
- כאשר הרכב הינו בבעלות ילד שמזכה בתוספת וליד הכנסות מעבודה - יחושבו הכנסותיו מעבודה לעניין הגדרת "עובד" אך לא יובאו בחישוב לצורך הזכאות לגימלה.

ב. פיטורין

- מי שפוטר וכן מי שהתפטר בנסיבות שמזכות בדמי אבטלה בעד 90 הימים הראשונים מיום הפסקת העבודה, וב-3 החודשים שלפני הפיטורים קיבל גמלה לה"ה והיה בבעלותו רכב - ייחשב כמי שעובד בחודש הפיטורין ובשלושת החודשים שלאחר הפיטורים (בחוק הישן נדרשו 10 חודשי זכאות לפני הפיטורין).

דוגמה: תובע קיבל גמלה לה"ה מ-1.9.12 עד 30.11.12 והיה בעלים לרכב. פוטר ב-15.12.12. הוא ייחשב כמי שעובד בחודש הפיטורין - דוגמה וכן בחודש ינואר, פברואר ומרץ.

ג. ירידה בהכנסות

- מי שהכנסותיו מעבודה פחתה, וב-3 החודשים שקדמו לירידה בהכנסה קיבל גמלה לה"ה והיה בעלים לרכב או שנהג בו מנהג בעלים - ייחשב כמי שעובד בחודש שחלה הירידה בהכנסה ובחודשיים שלאחר מכן.

דוגמה: תובע קיבל גמלה מ-1.9.12 עד 30.11.12 והיה בעלים לרכב. בחודש 12/12 חזר לעבודה והכנסתו היקרה המסרה ושכרו ירד ל-20% בלבד מהשכר הממוצע במשק. הוא ייחשב כמי שעובד בחודש ינואר ופברואר 2012, ינואר ופברואר 2013. החל מ-2/13 לא ייחשב כעובד אם שכרו לא עלה או אם הרכב צויין ברשותו.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

דוארה 2:

תובע קיבל אגף מסטמבר צד סוף נובמבר 2012 ופחות ינואר 2013 הוצא צ"י
המצסיק פחות אחד של חופשה אלא תשלום ושכרו פחות לה ירד ל-0 ש. מט הוא
צונה על הפדרת צובד כמי ששכרו ירד וצונה על הפדרת צובד פחות הירידה ופחות
פחות נוספיט.

5. בכלל פיטורים או ירידה בהכנסות כלולים גם מקרים זמניים כגון:

- תובעים שהכנסתם ירדה בחודש חגים.
- תובעים שהכנסתם נפסקה בגלל פיטורים לחודשיים בחופשת הקיץ (מאבטחים בבתי הספר).
- תובעים שהכנסתם ירדה עקב מחלה של חודש אחד או שלא הספיקו להפקיד רישיונות בזמן.

מקרים אלו טופלו עד לתיקון החקיקה במסגרת שיקול דעת וחוו"ד משפטית. מעתה הם יטופלו בהתאם לתיקון החקיקה.

[חזרה](#)

חריגים 1:

רכב שאינו שולל ואינו נזקה כהכנסה

על פי התיקון בעלות על רכב או מנהג בעלים ברכב לא ישללו זכאות ולא יפחיתו בשיעור הגמלה אף אם שווי הרכב עולה על הסכומים שנקבעו, כפי שהיה בחוק בנוסח הקודם:

א. רכב של הורים שיש עמם ילד נכה - לפי סעיף 9א(ג)(4)

ב. רכב לצרכים רפואיים לפי סעיף 9א(ג)(2) – נוספה הרחבה: בכלל בני המשפחה הנזקקים לרכב לצרכים רפואיים נכלל גם "אחיו של התובע הגר עמו". אין צורך לבדוק אם יש בן משפחה אחר שיכול לנהוג עבור החולים.
לתשומת לב: אדם שיש לו 2 רכבים ורכב אחד אושר לצרכים רפואיים – זכאותו תישלל בגין שני רכבים.

ג. רכב ניידות לפי סעיף 9א(ג)(3) – נוספה הרחבה בפסקה (3א) שלפיה רכב לא ישלול זכאות ולא יחושב כהכנסה לתובע "שהוא מורשה נהיגה של נכה לפי הסכם בדבר גמלת ניידות שנערך לפי סעיף 9 לחוק הביטוח". אין צורך לבדוק אם גם בן משפחה אחר יכול להיות מורשה נהיגה.
לתשומת לב:

- רכב ניידות כולל את אותם בני משפחה הכלולים גם ברכב לצרכים רפואיים, כלומר התובע, בן זוגו, ילדיו ובכללם בנים ובנות בוגרים, הורים ואחים.
- זכאי לפי סעיף זה גם תובע שאינו מקבל בפועל קצבת ניידות אולם רופא המוסד אישר כי מצבו הרפואי היה מזכה אותו בקצבת ניידות עקב בעיה ברגליו.

ד. רכב של חולה או של טרקטור במשק שאינו פעיל, שרישיונותיו הופקדו במשרד הרישוי לפי סעיף 9א(ג)(5).

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאיירים

חריגים 2:

רכב של מי שעובד לפי החוק הישן

רכב של מי שעובד עפ"י נוסח החוק הישן, עד 1.9.12 - מלאי - תובע שבבעלותו רכב, שהיה זכאי לגמלה ערב יום התחולה, בחודש אוגוסט 2012, כעובד ומשתכר מעל 25% מהשכר הממוצע במשק (עפ"י הוראות החוק הקודם, סעיפים 9א(ג) ו-7), תמשיך להשתלם לו הגמלה מבלי שתזיקף לו הכנסה משווי הרכב או שלילה לפי החוק החדש.
 נפסקה הזכאות לגמלה, ואף אם לחודש אחד – תיבחן הזכאות לגמלה עפ"י הוראות החוק החדש, עפ"י תיקון 40 לחוק ה"ה, סעיף 4(ד).
 תובע כאמור שהחליף רכב, ורכש רכב חדש שעונה גם הוא על תנאי החוק הקודם כמי שעובד, כך שבבעלותו ברציפות רכב שעונה על תנאי החוק הישן, וזכאותו לגמלה לפי יתר תנאי הזכאות נמשכת ברציפות – ימשיך להיבדק לפי נוסח החוק הישן.

דוגמה 1

תובע מקבל גמלה מזה 4 שנים. מיוני 2010 עובד ומשתכר מאל 25% מהשכר הממוצע. בהצטרפו רכב שנרכש ב-15.8.11 בנפח מנוע 1500 סמ"ק, שנת ייצור 1998 ושווי ביוני 2012 30,000 ₪. פוטר מצבירתו ביוני 2012 ואין לו הכנסות מצבירה ממועד זה. מאחר שקיבל גמלה מאל 10 חודשים ברציפות בתנאי החוק הישן, תמשיך להשתלם לו גמלה במשך 3 חודשים – יולי, אוגוסט וספטמבר 2012.
 החל מחודש אוקטובר 2012 יחול עליו החוק החדש, כלומר תזיקף לו הכנסה משווי הרכב.

דוגמה 2

תובע מקבל גמלה מזה 4 שנים. מיוני 2010 עובד ומשתכר מאל 25% מהשכר הממוצע במשק. בהצטרפו רכב מ-15.2.12 בנפח מנוע 1500 סמ"ק, שנת ייצור 1998. פוטר מצבירתו ביוני 2012 ואין לו הכנסות מצבירה ממועד זה.
 לפי החוק הקודם: מאחר שהיה זכאי לגמלה כעובד ובאל רכב במשך 7 חודשים בלבד (ולא במשך לפחות 10 חודשים רצופים כנדרי לפי החוק הישן) לא היה זכאי לגמלה לפי החוק הישן מיוני. אולם לפי החוק החדש תיבחן זכאותו לתקופה מ-1.7.12 ותזיקף הכנסה משווי הרכב (ראה הצדקת תקופה קובעת).

דוגמה 3

תובע קיבל גמלה במשך שנה כמי שעובד ומשתכר מאל 25% מהשכר הממוצע וברשותו רכב שצונו על תנאי החוק הקודם כעובד. בתאריך 28.10.12 מכר את הרכב ובתאריך 3.12.12 רכש רכב חדש, שנפח המנוע שלו 1500 סמ"ק, שנת 1998 ושווי 30,000 ₪. מאחר שלא מתקיימת רציפות בתנאי החלוקת הרכב לפי החוק הישן (לא היה לו רכב בחודש נובמבר), החל מחודש דצמבר תיבחן הזכאות לפי החוק החדש ותזיקף לו הכנסה בהתאם לשווי הרכב.
 תובע כנ"ל, שרכש את הרכב החדש ב-15.11.12 היה ממשיך להיבחן לפי החוק הישן, שכן יש לו רציפות בחודשי הזכאות ובחודשי ההצטרפות אל רכב.

דוגמה 4

תובע כנ"ל, שבהצטרפו רכב לפי החוק הישן והוא עובד ומשתכר מאל 25% מהשכר הממוצע, וזכאותו הופסקה בחודש דצמבר עקב יציאה לחו"ל פעם שנייה בסנה קלנדארית – עם חידוש הזכאות בחודש ינואר 2013 ייבחן הרכב לפי החוק החדש.

דוגמה 5

לתובע אושר רכב לצרכים רפואיים עד סוף דצמבר 2012. מינואר 2013 הרכב אינו נדרש עוד לצרכים רפואיים. לפיכך מינואר 2013 יש להבחן את הרכב לפי החוק החדש.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

חריגים 3:

- רכב זמני שלא יובא בחשבון ל-3 חודשים

- במצבים המפורטים להלן, הרכב לא יובא בחשבון עקב מצב זמני, ויש לאפשר עד 3 חודשי זכאות כדי לאפשר את מכירת הרכב העודף או הרכב שהסתיימה הסיבה שבגינה לא שלל זכאות, או לאפשר לתובעים לקנות רכב חדש שעונה על תנאי החוק החדש:
 - תובע הורה של ילד נכה או בעל רכב ניידות, שקנה רכב חדש וטרם הספיק למכור את הרכב הקודם. יש לאשר זכאות למשך עד 3 חודשים כדי לאפשר את מכירת הרכב הישן.
 - תובע הורה לילד נכה והילד סיים את הזכאות לקצבת ילד נכה.
 - אלמן או אלמנה שאין להם רישיון נהיגה וע"ש בן/בת הזוג שנפטרו היה רשום רכב.
 - רכב אושר על פי אחד מסעיפי החוק והזכאי לרכב נפטר או שנכנס למאסר או למעצר.
- דוגמה: רכב שיש את התואר לצרכי רפואיים של אביו ואושר ע"י רופא המוסד. כעבור זמן מה נפטר האב שאינו אושר הרכב. הרכב לא יובא בחשבון**
- [חזרה](#) **חמש 3 חודשים כדי לאפשר לתואר למכור אותו.**

**זכאות לתקופה קובעת
30/11/12 – 1/3/12**

לפי תיקון 40 לחוק הבטחת הכנסה, סעיף 4(ב) להוראות התחולה, יש לבחון זכאות לתקופה 1.3.12 (מועד פסיקת הבג"צ שיש לתקן את החוק) עד 30.11.12 (מועד תחילת הפעלת החוק) בהתקיים כל התנאים האלה, בנוסף על יתר תנאי הזכאות לפי חוק הבטחת הכנסה:

- ✓ התובע בעלים לרכב במשך חלק או כל התקופה האמורה.
- ✓ הוגשה תביעה לה"ה עד תאריך 31.12.13.
- ✓ התובע מילא טופס תביעה מקוצר בל/ 5620 לבחינת הזכאות לתקופה הקובעת.

לתשומת לב: על פי חוות דעת משפטית - בבדיקה רטרואקטיבית לתקופה מרץ 2012 עד אוגוסט 2012 – אופנוע לא ישלול זכאות לגמלה.

הזכאות תיבחן רק לחודשים שבהם היה רכב בבעלותו או ברשותו של התובע, ללא קשר לזכאות השוטפת. כלומר: גם מי שתביעתו השוטפת נדחתה, אולם עונה על תנאי הזכאות לתקופה הקובעת – זכאי לגמלה בעד התקופה הקובעת ובלבד שקיים את כל תנאי הזכאות והרכב עונה על תנאי החוק החדש (למעט האופנוע).

דוגמה 1: ✓

תואר הדיס תביעה להבטחת הכנסה ב-1.5.2013. בעצמותו רכב המחושב כהכנסה לפי החוק החדש, שאינו שולל זכאות לגמלה להבטחת הכנסה. הרכב נרכש ע"י התואר ב-1.8.12. התואר מקיים עילת זכאות ככל שנת 2012 וכן צונה על כל יתר תנאי הזכאות.

א. תאור זכאותו לגמלה שוטפת, בכפוף לכל יתר תנאי הזכאות,

5/2013-N

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

ה. יש להדריק את תובע לאמלא טופס תביעה מקוצר ולבחון לכאותו רק
לפרק הזמן שבין 1.8.12 עד 30.11.12. שכן זאת התקופה שבה היה לו
רכב שהיה שולל לכאות לפי החוק הישן וכעת שאינו שולל לכאות.

דואמה 2:

כמו הדואמה לעיל. התובע אינו לכאי לאמלאה האין התביעה שהאיש
ב-1.5.13 עקב אי התייצבות. אולם האיש את כל המסמכים וטופס התביעה
המקוצר עבור התקופה הקובעת. קיימת התקופה זו את כל תנאי הלכאות.
לפיכך יש לאשר לכאות לתקופה מ-8/12 עד 11/12, ללא קשר ללכאות
בתביעה השוטפת.

דואמה 3

תובע האיש תביעה ב-1.3.13. מילא טמ את טופס התביעה המקוצר עבור
התקופה הקובעת. רכב רכב ב-2.4.12 ומכר אותה ב-15.6.12. מאז לא היה
רכב בעצמותו.
תיבחן לכאותו רטרואקטיבית לחודשים אפריל עד יוני 2012 בכפוף לקיום
כל יתר תנאי הלכאות וכן בתביעה השוטפת מ-3/12.

[חזרה](#)

רשימת תפוצה

נמענים לביצוע: מנהל הסניפים, מנהלי סניפי המשנה, מנהלי התחומים, פקידי תביעות
הבטחת הכנסה, פקידי תביעות זקנה ושאירים, פקידי דלפק קדמי ומוקד טלפוני

[חזרה](#)

הנחיות לפקידי דלפק / פקידי מוקד טלפוני

בעקבות תיקון חקיקה בנושא רכב, עצם הבעלות על רכב אינה שוללת זכאות לגמלה להבטחת הכנסה, אולם
רכב נזקף כהכנסה בהתאם לשוויו.

שולל זכאות להבטחת הכנסה: א. רכב ששוויו מעל 40,000 ₪. ב. מי שיש לו שני כלי רכב.

ב ב ר כ ה ,

צביקה כהן
מנהל אגף א' ביטוח נפגעי עבודה
ומנהל אגף זקנה ושאירים

אורנה ורקוביטסקי
מנהלת אגף 01/08מנכ"ל גמלאות

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאיירים